

Gálfalvi Samu. (1878—1940.)

A székelykeresztúri unitárius főgimnáziumnak, melynek már annyi gyásza és temetése volt, újra nagy halottja van. Hosszú éveken át tartó, gyötrő szenvedés után elhunyt Gálfalvi Samu, féltett intézetünk egykori kiváló igazgatója.

Papok sarjadéka s a családi örökség: szép testben, szép lélek. Kolozsvári főgimnáziumunkban tett érettségi vizsgálatot, majd látókörét Németországban szélesítette európaivá. Piros arcán s a villogó fényes, kerek szemein sohasem látszott a betegségnek nyoma, pedig ő magát betegnek mondotta, s amint nyilvános titok, ezért nem nősült meg, hanem mint a családi élettől elsodródott ember egész munkás életét szeretett gimnáziumának szentelte.

A román imperium súlyos idején, nehéz körülmények között volt felelősségteljes állásban, de finom érzéke és tapintatossága mindenfelé megtalálta a szükséges formát. Símulékony, diplomáciai érzékével, ha magyar társaságban volt, magyarosan beszélt, ha románokkal találkozott, őket románul üdvözölte. Kevés igazgatója volt az unitárius egyháznak, kiben olyan összhangos lett volna az intelligencia. Nem vágyott az igazgatóságra, csak barátainak unszolására fogadta azt el s innen magyarázható, hogy nem is volt soha féltékeny sem igazgatói tekintélyére, sem hivatali állására. Sohasem hallotta senki a szájából, hogy: „*megrendeltem tanárainnak*“, hanem csak ezt: „*megkértem a kollégákat*“. A gyűlölet, a hajsza, a ferdítés és a rágalom fegyvereit sohasem használta tanártársaival szemben, azokat nem kisebbítette az amúgy is hibákat sóvárgó román iskolalátogatók előtt, hanem mindig megvédte őket magyar becsülettel. Nem volt féltékeny a mások munkásságára, hanem az arravalókat jóakarattal buzdította és segített nekik szövögetni dicsőségük aranyszálait. Ezzel vívta ki összes tanártársainak vonzódo, ragaszkodó, meleg szeretetét s mivel ő

nem akart egyéb lenni, mint első az egyenlők között, ezzel lett a székelykeresztúri főgimnázium tanári szelleme a legmegértebb, legbarátibb nemcsak a Székelyföldön, hanem egész Erdélyben. Csak tisztánlátó fő s meleg szív tud oda emelkedni, hogy mindenki bizalommal tekintsen rá. Ilyen volt Gálfalvi Samu, példát mutatva arra, hogy milyennek kell lennie az unitárius hagyományokban és szeretetben élő felekezeti középiskola igazgatójának.

Annyira szellemi ember volt, hogy anyagiak szerzésere nem törekedett, örömtelen munka szorgalmával szelíd derűben, egyszerűen, sokszor szegényesen élt. A társaságban szellemességével lélekcsiszoló derűt hozott elő, de élce nem fordult soha személyek ellen. Szívének forrósága mellett, minden átmenetnélküli szeszélyes hidegsége némelykor, mint egy zuhany úgy hatott, különösen a gyengébb nemre, de azért mindenki szerette, kicsinyek és nagyok, nem volt ellensége, egyedül csak ő volt az sajátmagának.

Elhunytá nagy veszteség egész egyházunkra. Nem volt benne ellenzéki okvetetlenkedés s ezért az unitárius egyház vezetői is becsülték, s ők is szomorúan állapíthatják meg, hogy egyházunk életéből egyre távoznak a sasok.

Hogy az élet egy örökké hitegető, azt sohasem láttuk olyan igazán, mint hosszú betegeskedése idején. Napfényes idők emléké, ha felidézzük, még mindig megvillant nála egy élni-akarás, egy halvány reménysugár.

Kedves barátom! Láttam, sokat szenvedtél, kifáradtál, jogod van a pihenésre. Isten veled! Nyugodjál csendesen!

P. Szentmártoni Kálmán.

IRODALOM.

Dr. Biró Vencel: Székhelyi gróf Majláth Gusztáv Károly.

Csak a közelmúltban jelent meg a kiváló történetírónak a címben jelzett, külsőleg is szép kiállítású műve egy hatalmas kötetben. Olvasásközben azonnal azt a meggyőződést szerezzük, hogy a munka méltó az íróhoz, de ahhoz is, akiről szól, a nagy erdélyi róm. katolikus püspökhöz. Ilyen szép könyvet csak igazán szép és tartalmas é'téről lehet írni és csak az az író írhatja meg így, aki teljesen átéli és értékeli hőseit. Dr. Biró Vencelben nemcsak a kiváló történetíró nyilatkozik meg ebben a könyvben, hanem a jó katolikus és meggyőződéses hívő lélek is, aki nemcsak az egyházi függelem érzetétől van áthatva, hanem a tisztelet, szeretet és hódolat érzése vezeti. És jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy a püspök iránt való mélységes szeretet sohasem teszi más keresztény felekezetűekkel szemben elfogulttá. Benne mindenkor a kikristályosodott erdélyi szellem nyilvánul meg, amely úgy tudja kifejezni a maga meggyőződését, hogy azzal nem bánt, nem kicsinyel le más értékeket. Majláth püspök életében voltak korszakok, amelyekben a protestánsokkal s más irányzatokkal is ellentétbe került. Dr. Biró Vencel ezeket is úgy írja meg, hogy az senkire sértő nem lehet, ellentétet nem fog ébreszteni. A katolikus hitvilág és az ebből folyó nevelés a protesztánsok számára külön világ, nem könnyen értik meg. Mégis ez a könyv végig leköti érdeklődését a protestáns magyar olvasónak is. Olyan, mint egy színes életrajz-regény. Az író ismeri hősének lelkét és finom elemzéssel tárja előnkbe. Amellett arról a korról szól, amelyben éltünk és sok nem ismert, vagy nem helyesen ismert eseményre fényt derít. Gróf Majláth Gusztáv, amint mindnyájan ismerjük, magasállású, főrangú magyar családnak az ivadéka. Atyja országbíró, a legkiválóbb magyar jogászok egyike, édesanyja a legmélyebb vallásos kedéllyel van Istentől megáldva. A családi nevelés a legkomolyabb ifjává fejleszti. Jogot kezd tanulni,